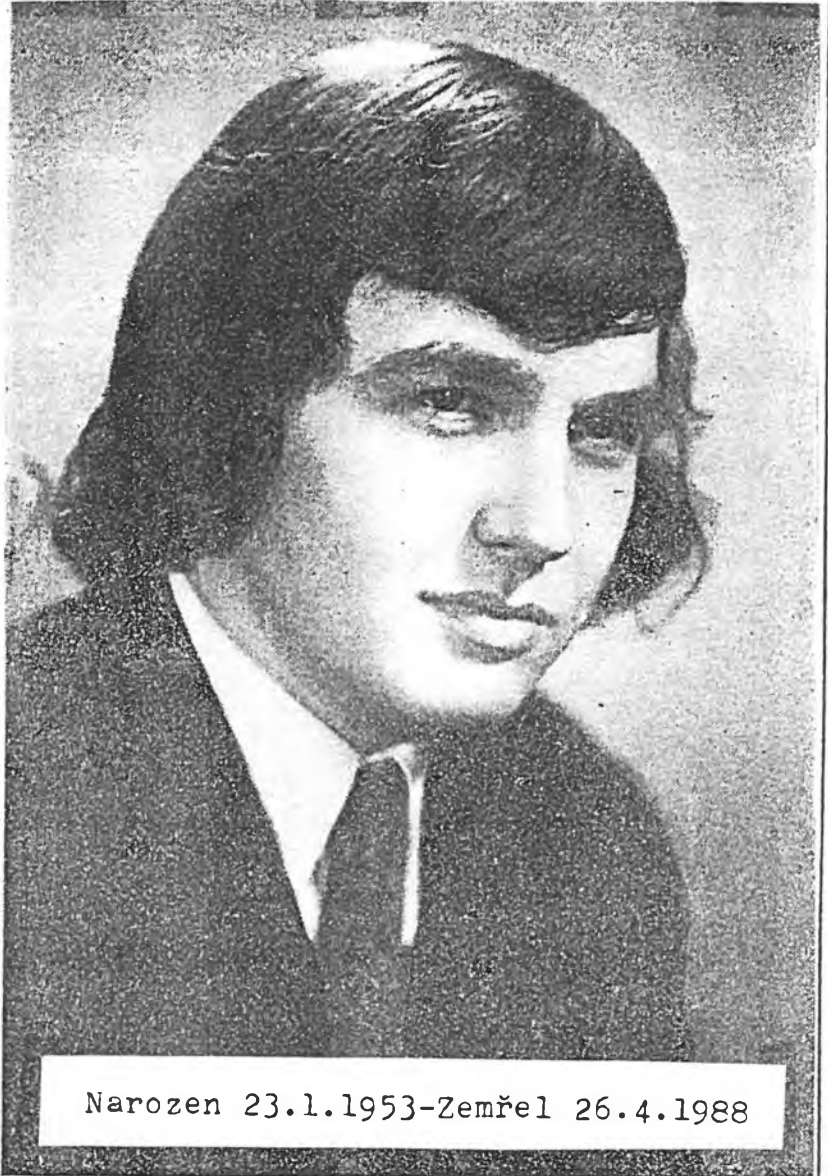

Je smutné, zemře-li člověk, jehož dny se až po okraj naplnily. Ještě smutnější je smrt člověka, směřujícího k vrcholu životních ambic. A je tragické, je-li jeho smrt zaviněna okolnostmi, které byly příznačné a typické pro naši předrevoluční předlistopadovou společnost. Pavel Wonka se stal obětí doby, která se vyznačovala totalitou, korupcí, bezohledností, lhostejností a bezprávím. Stal se obětí nezákonné soudní a vězeňské praxe.

Jeho smrt budíž mementem pro nás pro všechny.

Narozen 23.1.1953-Zemřel 26.4.1988

Maturitní fotografie Pavla Wonky, ŠPS UŠ Nový Bydžov

Až takto opatrně se psalo o fémové vraždě komunistického režimu v souvislosti se smrtí nebožehého Pavla. Jeho smrt byla ve skutečnosti výstraha režimu všem, kteří se rozhodli k nekompromisnímu postoji v boji totalitou.

Doba po t.zv. "plyšáku" byla typická a zasadila se později spolu t.zv. praviceovou Klausovou vládou v kompetencích JUDr. Jiřího Nováka o smetení této vraždy pod tento koberec. Kráčeji Jiří Novák

U v n i t ě ř č í s l o : mezi odpůrci z US /ještě, že ru nedali funkci/ je výsměchem té jejich "nové politiky CDS". V4.

1. Kdo byl Pavel W o n k a - ke 45-výročí jeho narození.
2. III. Z myšlenek Pavla W o n k y - Slova, Myšlení, Skutky.
3. J. V o s t ř e z: Z pastýřské cesty Ctce biskupa Karla O t č e n á š ka po Severní Americe.
4. Dr. Wilhelm T h u r n w a l d: Úvod ke svědeckým výpovědím

Předpokl. cena: 2,- Kč MČ 47263 Náklad: 50 výtisků

v y c h á z e l o 1973 - 1975
o h n o v e n o 1987 ročník 15 čís 4

Vydává: Vladimír Hajný Red.
ČSA 34, 727 01 Šumperk rada: +Julius A. Varga

Uzávěrka: 18.1.98

Milí bratři a sestry

Posílám Vám snímky z pastýřské cesty Otce biskupa Karla Otčenáška po Severní Americe.

18. 10. 1997 - kostel sv. Vojtěcha v Burlington, Ontario, Kanada

17. 10. 1997 - setkání u Vostřezů v Hamilton, Ontario, Kanada

na fotografii zleva:

Msgr. Petr Esterka, vzdělavatel orelské oblasti Orla v USA,

Otec biskup Karel Otčenášek

Václav Vostřez, starosta kanadské oblasti Orla v zahraničí.

Vzpomínali též na rok 1930, kdy jako Orli - žáci cvičili společně na orelském sletu Orla ve Voděradech, okr. Rychnov n. Kněžnou. (Otci biskupovi bylo tehdy 10 roků, br. Vostřezovi 8 roků)

S pozdravem Zdař Bůh!

J. Vostřez

Vydává: OREL Brno, Za divadlem 4, 602 00 Brno, tel: 42215817, fax: 42215816. Nevyžádané rukopisy se nevracjí. Tisk: OLPRINT, J.Olejko, Brněnská 226, 664 51 Šlapanice u Brna. Jednotlivá čísla 5 Kč. MIČ 47039-9515-93. Podávání novinových zásilek povoleno Oblastní správou pošt v Brně č.P/3-3717/92 ze dne 9.11.1992, ISSN-1184.

20

Vážený příteli!

V příloze Vám posílám na vědomí otisky článků v krajanickém tisku před Vánocemi.

Varují před vládní koalicí se stranou Soc. dem. Zkušenosti v celém světě - také v Kanadě - ukázaly neúspěch se spolupráce s liberály a tím více pak se "Sociální demokracií."

S pozdravem Vás J. Vostřez

Sociální demokracie je strana zvláštního ražení, o tom není pochyb. Na jedné straně z populistických a asi i ideologických důvodů se do krve mlátí za to, aby se náboženským organizacím jejich majetek nevrátil, ale na př. politickým stranám se vrátit má t.j. i jim jejich Lidový dům. Samozřejmě, že pravcová vláda /sic! / v rozporu s právem i zdravým rozumem chce připravit socdemáky o jejich majetek a je to krádež jako prase. Sociální demokracie nebude sama, kdo je okraden, desetitisíce občanů této země dopadli stejně za tichého přispění těch samých socdemáků. Takže, když zloděj volá chyťte zloděje! jen potvrzuje diskriminační fungování práva v naší zemi. Ostatně příklad máme toho zářný - pana presidenta. VČ.

Pavel s bratrem Jiřím před soudní budovou v Praze ve Spálené ulici v roce 1987 s pouty na rukou

III. Z myšlenek Pavla Wonky

Slova

Dané podmínky vytvářejí dnes nutnost pro mnohé, aby vyslovovali a proklamovali líbivé fráze o tom, co bychom měli dělat. Musejí to dělat, chtějí-li obstát. Jiná je potom otázka, jak oni své proklamace chápou, jaký jim přikládají význam a smysl, nakolik se chtějí svými slovy řídit v praxi. Měli bychom je odhalovat, předkládat jim jejich vlastní fráze pod nos a kontrolovat je s jejich skutky. Argumentovat... a nutit je k jednání. To je jeden z nejdůležitějších úkolů!

I. Kdo byl Pavel Wonka

Chceme-li zhodnotit život jakéhokoli člověka, musíme se zamyslet nad tím, co chtěl tento člověk ve svém životě dokázat, kým chtěl být, co chtěl vykonat pro sebe i pro jiné, jaké hodnoty zejména duchovní mu byly vlastní. Druhou stránkou hodnocení je zjištění, do jaké míry se mu jeho sny, představy a předsevzetí podařily realizovat. Realizace záměrů ale závisí na schůdnosti cesty, kterou si člověk zvolí. Čím vyšší cíle má, tím více se bude pohybovat po cestách prahnějších a kamenitějších.

Pavel Wonka se narodil 23. 1. 1953 ve Vrchlabí. Jeho otec byl německého původu a pracoval jako dělník, matka byla úřednicí. Po otcově smrti jej spolu s jeho bratrem Jiřím vychovávala a snažila se jak hmotně, tak i duchovně nahradit oběma synům otcovu ztrátu. Pavel projevoval zájem o elektrotechniku. Proto po skončení základní školy navštěvoval odborné učiliště pro automechaniky a studium ukončil maturitou. Již od mala jej zajímaly pojmy jako je spravedlnost, pravda, čestnost a těžce snášel jejich opak. Byl velmi inteligentní a pracovitý. Kladl si vysoké cíle v oblasti lidského a společenského poznání. Po maturitě se snažil třikrát o přijetí na právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, ale negativní posudek byl pravděpodobně směrdatnější, než vědomosti a zaujetí o zvolený obor. Pracoval tedy jako dělník. Protože mu nebylo umožněno žádné vysokoškolské vzdělání v oblasti práva, snažil se tento handicap nahradit intenzivním sebevzděláváním. Soustavné a neúnavné studium právnické literatury, vrozený smysl pro spravedlnost a velký zájem o veřejné dění vedly k tomu, že mohl pomáhat spoluobčanům v řešení jejich právních sporů a problémů, znalost práva mu umožňovala i pozdější obhajobu sebe sama.

Seznamoval se s vadami a deformacemi našeho soudního systému, s nezákonnostmi, kterými byli spoluobčané vystavováni. Svým kritickým postojem vzbuzoval odpor ve strukturách státní moci a pravděpodobně i nelibost těch, kteří mohli bez jakýchkoli problémů na rozdíl od něho řádné právní studium ukončit a právnímu oboru se „cele“ věnovat.

První trpkou zkušenost s naší justicí zažil Pavel Wonka v trestním řízení, které bylo proti němu vedeno u okresního soudu v Trutnově v roce 1981. Souviselo to s rozpadem jeho manželství. Pavel Wonka byl odsouzen za čin, který sám charakterizuje jako „vniknutí do vlastního bytu“. Rozsudek a trest nápravného opatření považuje za nespravedlivý. Po řadě pokusů o nápravu se mu až v r. 1986 podařilo dosáhnout jeho zrušení cestou obnovy řízení. K novému projednání této věci však již nedošlo vlivem dalších událostí.

V r. 1983 byl Pavel Wonka obviněn, že se v n. p. Mileta, kde byl zaměstnán, dopustil rozkrádání a zkreslování výkazů o spotřebě pohonných hmot. A opět další, ještě trpčí zkušenost: odsouzení k 14 měsíčním odnětí svobody v původním řízení podmíněně, odvolacím soudem však změněn trest na nepodmíněný. Tento trest si odpykal Pavel Wonka v NVÚ Plzeň – Bory, propuštěn byl 10. 3. 1985. (Viz Písemná dokumentace z pozůstalosti Pavla Wonky.) Až do své smrti byl přesvědčen, že se stal předmětem justičního omylu a pokoušel se nejrůznějšími cestami dokázat svoji nevinu.

Myšlení

Společné podmínky nevedou k nutnosti změnit myšlení (vcítění se), získání pocitu sounáležitosti, provázené vírou ve spravedlnost věci, od čehož se odvíjí konání společensky prospěšných věcí, zákonnost a podobně. Panuje oboustranná nedůvěra, nutící jen přizpůsobit se novým podmínkám, přičemž se předem presumuje jejich formálnost. Budou to tedy podmínky tzv. přestavbové, kterým je třeba se přizpůsobit a všichni si to již nějak zařídí, aby přežili tak, jak to šlo vždycky.

Během výkonu trestu poznává dokonale poměry v našem vězeňství, přemýšlí o základních příčinách selhání práva a justice v našem státě a snaží se hledat východisko.

Rozhoduje se k veřejné angažovanosti. V r. 1986 vyhláší svou nezávislou kandidaturu na poslance Sněmovny lidu do FS ČSSR. K tomuto účelu vypracoval dva dokumenty: „Provolání nezávislé kandidáty“ a „Volební program“. (Viz Písemná dokumentace z pozůstalosti P. W.)

V obou dokumentech se staví k socialistickému zřízení loajálně, zdůrazňuje pouze nutnost kritického překonávání nedostatků jak v oblasti hospodářské, tak i v oblasti politické a zejména právní. Jeho myšlenky podporuje i bratr Jiří. Svým činem Pavel Wonka vzbuzuje pozornost místních, okresních i krajských orgánů státní moci. Vyhlášení nezávislé kandidatury je v r. 1986 činem neslýchaným a trestuhodným, může přímo „ohrozit“ její základy.

Zásah je proveden rychle a tvrdě. Pavel Wonka spolu se svým bratrem Jiřím jsou dne 26. 5. 1986 zatčeni a je na ně uvalena vyšetřovací vazba. V této vazbě, která je i z hlediska pozdějšího rozsudku Městského soudu v Praze nezdůvodnitelná, tráví oba bratři celý rok. Od zatčení do poloviny března 1987 jsou drženi ve věznici v Hradci Králové, od druhé poloviny března do konání soudního přelíčení ve dnech 20. až 24. 3. 1987 ve věznici Praha—Ruzyně. Trvá celý rok, než se podaří sestavit obžalobu. Materiály nestačily na politický monstrproces za podvracení státního a společenského zřízení. Proto se orgány bezpečnosti snažily dodat alespoň nějaký přijatelný podklad. Hlavním materiálem obžaloby se stalo obvinění, že se Pavel Wonka během předcházejícího výkonu trestu v NVÚ Plzeň — Bory před některými spoluvězni vyjadřoval „hanlivě“ o poměrech v ČSSR, hanobil a znevažoval KSČ, politiku SSSR a čelné představitele. Od tohoto obvinění se však distancoval i soud, protože hodnověrní svědci nevyprávěli přesvědčivě, zejména poté, co vyšlo najevo, že jeden z nich ukradl Pavlu Wonkovi ve vězení balíček.

Po značné zahraniční publicitě, která byla tomuto případu věnována, musel soud roční sazbu zdůvodnit. Jiřímu Wonkovi, proti kterému bylo těžké sestavit obžalobu, vyměřil soud trest 12 měsíců odnětí svobody nepodmíněně, přestože nebyl nikdy trestán, za pobuřování, jehož se měl dopustit obsahem svého socialistického závazku, odeslaného jeho zaměstnavateli OPS Náchod. Tím se vazba Jiřího Wonky pokryla. Pavlovi musel být vyměřen trest vyšší. Protože on byl hlavou a původcem myšlenky. Bylo mu vyměřeno 21 měsíců nepodmíněně a ochranný dohled v trvání 3 let. Tato skutečnost se mu stala osudnou. Proti rozsudku městského soudu v Praze se Pavel Wonka odvolal. O odvolání jednal Nejvyšší soud ČSR. Svým usnesením odvolání zamítl a rozsudek městského soudu potvrdil. Pavel Wonka byl pro výkon trestu zařazen do II. nápravně výchovné skupiny. Během vazby sepsával neúnavně své názory a kritické polemiky ve formě tzv. „Tezí“. Tyto teze jsou číslovány od 1. do 93. (Viz Písemná dokumentace z pozůstalosti P. W.) Kromě Tezí píše Pavel Wonka ve stejném období i tzv. „Dokumenty“, které také čísluje. Jejich počet dosáhl čísla 106. Popisuje v nich příklady protiprávních postupů ve věznicích, které zažil on sám nebo jeho spoluvězni, spolu se stížnostmi na postup justičních orgánů.

13. 8. 1987 je Pavel odvezen libereckou eskortou, která jej při tom i-

Skutky

Nevidím žádnou změnu, ani snahu něco měnit v mocenském aparátu, jehož práce by měla (dle proklamací) dosáhnout větší míry demokracie, dodržování zásad morálky a zákonnosti. Samo se nic nestane. Je třeba změnit podmínky práce lidí, aby mohli a museli jinak jednat (podmínkou strukturální, organizační a personální změny, informovanost a kontrola). Říci, že budeme ode dneška pracovat jinak a lépe, samo o sobě nestačí.

zicky ztýrá, do výkonu trestu ve věznici v Minkovicích. Rozsudek nerespektuje, pokládá jej od počátku za neplatný. Vzhledem k tomu odmítá ve výkonu trestu pracovat. Následují vězeňské postihy, opětovná a prodlužovaná samovazba. Během necelých dvou měsíců zhubl o 21 kg. Pro obavy z vážného ohrožení zdraví byl převezen do vězeňské nemocnice v Praze — Pankráci. Po měsíci nemocnici opouští, je převezen do NVÚ Plzeň — Bory a konec výkonu trestu tráví na soudním oddělení psychiatrické léčebny v Praze — Bohnicích. Odtud je 26. 2. 1988 z výkonu trestu propuštěn se závěrem, že žádnou psychiatrickou chorobou a poruchou netrpí.

Z výkonu trestu se vrátil v zuboženém stavu. Nebyl schopen samostatné chůze, cítil bolesti v nohou, které mu otékaly. Měl žaludeční potíže, k celkové ochablosti se přidružily i potíže dýchací. Pavla ošetřovala maminka, obstarávala mu léky. Přes její velikou péči se zdravotní stav příliš nelepšil. Pod vlivem nepříznivých situací, které jej provázely, rozhodl se požádat o povolení emigrace do NSR.

V rámci řízení o povolení emigrace byl Pavel Wonka předvolán na obvodní vojenskou správu do Trutnova na 5. 4. 1988. Zde již na něho čekali příslušníci Bezpečnosti, kteří jej vzali do vyšetřovací vazby pro maření výkonu rozhodnutí soudu o ochranném dohledu.

Pavel Wonka je v té době v kritickém zdravotním stavu. Žádá o odročení soudního jednání, advokáta prosí o vyřízení pozdravů své matce s tím, že nebude dlouho živ. Přesto se hlavní přelíčení uskutečňuje 20. 4. 1988 u okresního soudu v Hradci Králové, na které je Pavel Wonka přivezen v pojižděném křesle. Nemluví, pouze šeptá. Přesto lékař, přítomný soudnímu jednání zdůrazňuje, že je Pavel Wonka schopen účasti na soudním jednání i výkonu vazby. Soud vynáší nad Pavlem Wonkou poslední rozsudek: odnětí svobody na 5 měsíců nepodmíněně.

Krátce nato Pavel Wonka dne 26. 4. 1988 ve věznici v Hradci Králové umírá ve věku 35 let. Na základě pitvy byla zjištěna příčina smrti: plicní embolie.

Zarážející a nelidské je, že rodina od doby zatčení nedostala o osudu Pavla žádné vyrozumění. Až 22. 4. 1988 přišla informace od obhájce, že byl Pavel 20. 4. 1988 odsouzen. Pět dní nato obdržela matka telegram, kde bylo konstatováno, že její syn nežije...

Pohřeb Pavla se konal 6. 5. 1988 v kostele svatého Vavřince ve Vrchlabí. Píetního aktu se zúčastnilo asi 2000 lidí. Církevní obřady i poslední rozloučení u hrobu měly důstojný průběh. Přes nepřítel státní moci se pohřbu zúčastnilo mnoho signatářů Charty 77 a její mluvčí, členové Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS), zástupci zastupitelských úřadů i katolický biskup Karel Otčenášek.

Je samozřejmé, že pohřeb se konal za značné asistence příslušníků StB. Někteří lidé se na poslední rozloučení s Pavlem Wonkou nedostali, protože všechny přístupové cesty do Vrchlabí byly v ten den střeženy Bezpečností a příjezdějící byli kontrolováni, některým byly dokonce odebrány průkazy totožnosti.

Pavel Wonka se stal nebezpečným i po své smrti...

Bylo by třeba provést analýzy, zjistit závadný stav a od něho zjistit příčiny. Zatím ovšem závadný stav nemáme. Vše je asi v pořádku. Proč se potom tedy říká, že potřebujeme více demokratické zákonnosti, morálky, atd.? Nač bychom to potřebovali? Není to škodlivá sofistika? Jak můžeme něco zlepšovat, když máme vše v pořádku, o čemž je nejlepším důkazem skutečnost, že se žádné mimořádné závary v porušování zásad demokratické zákonnosti neodhalily?

Lidice se připisovala Němcům kolektivně, a v tom smyslu se plánovitě veřejně hodnotila.

Když koncem války obsadily sovětské a americké oddíly v průběhu boju proti zbytkům Schörnerových vojsk sudetská území, odehrávaly se na mnoha místech scény známé i z jiných německých teritorií. Většinou sudetských Němců nebyly poválečné záměry dr. Beneše a jeho spolupracovníků z exilu známy. Na mnoha místech se doufalo v uklidnění po hrůzách a násilnostech ze strany obsazených vojsk, jakmile policijní a správní moc převzou Češi. Sudetští Němci se však dočkali krutého probuzení z iluzí, když z českého vnitrozemí začaly příjíždět nákladní vozy s Revolučními gardami, které byly většinou oblečeny do německých uniforem a vyzbrojeny německými zbraněmi. Zatímco Češi, dříve usazení nebo zdomácnění v sudetoněmeckých oblastech, po svém opětovném návratu zaujímalí v té době poněkud rozumný postoj - zpočátku byli na některých místech v okresních národních výborech zastoupeni dokonce německí antifasisté - přinesly s sebou výsadek skupiny, organizované a dirigované z českých ústředí, hroznou a vrcholovou míru násilí, vražd, týrání, hanobení, loupeží a krádeží, jak vyplývá z následujících svědectví. V některých místech, například v Žatci, Mostě, Ústí nad Labem, Lanškrounu a jinde, byly inscenovány masové popravy a krveprolití, která náležela k nejstrašnějšímu, co Evropa v svých dějinách kdy zažila.

V Praze docházelo k masovým zločinům v bezprostředním spojení s pouličními v boji ve dnech od 5. května 1945. Ale i zde bylo zpočátku možno zřetelně rozlišit skupinu občansko-konzervativní od skupiny extrémně nacionalistické, která šla za svými cíli rukou v ruce s komunisty. Vybičovaná provolání pražského rozhlasu uvrhla město do krvavé, demonické masové hysterie, která otvírala orány sadismu a vedla ke krutostem, přesahujícím hrůzy husitských dob. (Viz např. dr. Emil Franzl, 1950, č. 103-105.) Podobné události jako v Praze se odehrávaly v řadě jiných vnitrozemských měst v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Masové hrůzy nabývaly v některých místech takových forem, že leckde dokonce sovětské obsazené síly zabíjaly Čechum, aby v nich dále pokračovali. V četných sudetoněmeckých obcích docházelo v ozdušném hromadném poraz a krutostí k skutečným epidemiím sebevražd, zejména mezi staršími německými obyvateli.

- 13 -

pásky na rukáve, nesměli používat hromadné dopravní prostředky (železnice, autobusy, tramvaje), nesměli opustit místo bydliště. Měli zakázáno chodit po chodníku, postovní styk byl podvázán, nesměli navštěvovat pohostinství, kina a divadla. Jen v určitých hodinách mohli nakupovat potraviny; bylo nepřipustné, aby disponovali majetkem a ceninami; zlato, stříbro, klenoty a jiné cenné věci, rozhlasové přijímače, fotoaparáty a optické přístroje museli odevzdat. Pro Němce byly vydávány zvláštní potravinové lístky, kde chyběly ústřížky na maso, vejce, mléko, sýry, ovoce. Všeckere německé školy a školky byly zavřeny. Pro Němce platila všeobecná pracovní povinnost, na mnoha místech svolali prácechopné obyvatelstvo veřejným oznámením na určitá místa. Potom shromážděné jako pracovní otroky rozvezli do zemědělství, hornictví a průmyslu v českém vnitrozemí. Za neuposlechnutí tohoto nařízení hrozil trest smrti. Práci bylo nutno vykonávat zpočátku zcela bez odměny, později byla pro tyto německé otroky stanovena nepatrná mzda, kterou jim však nakonec ve většině případů nevyplatili. Ubytování a stravování během tohoto nuceného pracovního nasazení v českém vnitrozemí bylo většinou zcela nedostatečné. Neexistovala žádná forma sociální péče nebo pojištění pro tyto "volné" spolupracovníky.

T á b o r y

Jedním z prvních opatření československého ministerstva vnitra bylo zřízení sběrných táborů pro Němce. Byly často zřizovány podle vzoru německých koncentračních táborů a hrůzy, které se tam děly, si podle zpráv vězňů, kteří zažili jak německé tak české koncentráky, s hrůzami německých táborů v ničem nezadaly. V mnoha případech byly životní podmínky po válce zřízených českých sběrných táborů ještě podstatně horší než v Dachau nebo v Buchenwaldu. Na německém osazenstvu těchto táborů se páchaly všemožné myslitelné bestiality. I když zacházení s internovanými často záviselo na osobnosti velitele tábora, byly si metody ve většině táborů velmi podobné. Nejen místní, nýbrž i ústřední správní a vládní orgány až po prezidenta Beneše byly o poměrech v těchto táborech informovány. Označení "koncentrační tábor" bylo sice po čase většinou pozmeněno na "internáční tábor" nebo "shromáždovací středisko", avšak poměry zůstaly v podstatě stejné. Obyvatelé táborů museli vykonávat nejtěžší otročskou práci a během práce byli často týráni. Ženy a děvčata byly v noci mnohdy

- 15 -

České vedení státu, místo aby nechalo vlnu nacionalistického citění odeznít, naopak od prvních květnových dnů podněcovalo nejnižší instinkty širokých vrstev českého obyvatelstva veřejnými výzvami k užívání násilí a k drancování. Vedení státu se snažilo propůjčit tomuto postupu zdání zákonitosti smutně proslulými dekrety prezidenta Beneše.

Ř í z e n í s h o r a

Vyhánění velké části sudetoněmeckého obyvatelstva začalo dlouho před jeho schválením Postupimskou dohodou z 2.8.1945. Že se v těchto případech vyhánění před postupimskými rozhodnutími jednalo o ústředně řízené jednání, vyplývá ze skutečnosti, že výzvy k němu vydávaly místní a okresní národní výbory prostřednictvím veřejných vyhlášek. Provádění bylo na četných místech zcela obdobné, z čehož lze soudit, že se tak významná opatření organizačně uskutečňovala v soulahu s ústředními vládními orgány. První vlny vyhánění byly provázány neslychanými masovými krutostmi, které přivodily smrt desetitisíců sudetských Němců. Mezi těmito prvními oběti byli především staří a nemocní lidé a děti. Jedním z nejhroznějších "pochodů smrti" k československé hranici byl vyhnanecský pochod brněnských Němců přes Pohorelice směrem na Vídeň. V nejkratší lhůtě, leckdy jen během deseti minut, museli vypovězení opustit své bydliště, směli vzít s sebou jen nejnütnější kusy oděvu, z nichž ještě to nejlepší jim za pochodu k hranici uloupili. Během vyhnanecské cesty docházelo k dalšímu drancování a násilnostem. Celá rada opatření, která sice měla charakter místních policejních zásahů, avšak byla ústředně plánována a řízena, učinila za krátko život sudetských Němců zcela neunesitelný. Ještě před vyhlášením dekretu prezidenta Beneše byli sudetští Němci prakticky zcela bezprávní a vydáni na milost a nemilost. Jejich obydlí, pokud v nich ještě zůstávali, byla vydána všanc jednak drancování při úředně organizovaných bytových prohlídkách, jednak tzv. "zlato-kopů", kteří prodávali z vnitrozemí Čech a Moravy do sudetoněmeckých území. Pod zámkou hledání zbraní či politických představitelů vtrhávaly do bytu Revoluční gardy, oddíly SNB či vojska, anebo prostě skupiny českých lupičů, často ztýrali obyvatele a sebrali, co se jim zamlouvalo. V řadě obcí bylo nařizováno, že Němci nesmějí zamykat své obydlí. Řada opatření omezila život Němců na pouhé vegetování. Na ulici směli jen v určitou dobu (zákaz vycházení od jisté hodiny), museli nosit bílé

- 14 -

vydávány okupačním vojákům k znásilnění. Zpočátku byly tyto tábory bez jakýchkoli hygienických zařízení, baráky byly plně hmyzu. Do těchto táborů byla zahrnuta velká část sudetoněmeckého obyvatelstva, často zcela bezdurovinně, jen proto, že byli Němci, nebo že některý Čech se chtěl nastěhovat do jejich domu či bytu nebo převzít německý podnik. Náhornou zpravu o takovém táboře přinesl v říjnu 1945 v listu Manchester Guardian britský poslanec Dolní sněmovny R.R. Stokes. Tehdy existovalo v ČSR podle Stokes 51 podobných táborů. Ještě horší byly poměry ve vyšetřovacích věznicích, kde kromě krutosti a mučení zhoršovaly situaci katastrofální přeplnění cel, takže vězni neměli možnost pohybu, téměř se nedostali na čerstvý vzduch; náказы a ohenocnění všeho druhu zvyšovaly počet umrtí. Velká část vězňů umírala na následky naprosto nedostatečné výživy.

"S p o r t á d a n e a h u m á n n e"

Po uzavření Postupimské dohody z 2.8.1945, která v článku 13 povolila přesídlení německého obyvatelstva z Polska, Československa a Maďarska, s nařízením, že "všechna přesídlení je nutno uskutečňovat spořádaným a humánním způsobem", se na praxi vyhánění z ČSR změnilo jen málo. Postupimská dohoda měla pouze ten důsledek, že se československá vláda a čeští obyvatelé, kteří se na hrůzách a loupežích na sudetoněmeckém obyvatelstvu podíleli, začali těšit pocitu jakési mezinárodní právnosti. Že způsob vysídlování sudetských Němců ani zdalně neodpovídal postupimským požadavkům organizovaného a humánního provádění odsunu obyvatel, vyplývá jednoznačně z následujících zpráv. Znalec národnostních práv Hermann Raschhofer správně vyvodil ze znění článku 13 Postupimské dohody povinnost signatářů pečovat o dodržování podmínek dohody. Bohužel signatáři v tomto ohledu neucínilí žádná opatření, aby proces vysídlení uvedli do spořádaných a humánních kolejí.

Světová veřejnost si události v Sudetech v roce 1945 sotva povšimla, kromě toho, že ten či onen přítel exilových Čechů, který ještě zůstal v západních propagandistických aparátech, tyto masové zločiny komentoval cynicky podle hesla "Vinen je zavražděný, nikoli vrah". Z české strany byly hromadné zločiny buďto zcela zamlčeny anebo vznikala snaha zaplélat do problému vysídlení evropské zájmy a nutnosti. Např. později v západním exilu žijící ministr zahraničního obchodu dr. Ripka prohlásil 20. srpna 1945 v pražském rozhlasu: "...avšak tato

- 16 -

Svaz vyhnanců o Unii a NATO

BONN - Politický zvrát ve střední a východní Evropě přinesl příležitost dopřát spravedlnost také Němcům pocházejícím z těchto oblastí. Tato příležitost

však dosud nebyla využita, uvádí se ve výzvě německého Svazu vyhnanců (BdV), který žádá, aby přijetí nových členů do NATO a EU bylo spojeno se šplněním ur-

čitých podmínek.

Výzvu nazvanou „Jen spravedlnost zajistí mír“ vydal BdV k nadcházejícímu takzvanému Dni vlasti, který bude jako svůj hlavní svátek

slavit 7. září v Berlíně. Současně se rozhodl sbírat podpisy pod tuto výzvu, protože „letošní Den vlasti má být zároveň příležitostí k vyjádření solidarity německé veřejnosti“ s vy-

nutnost (vysídlení) není jen v zájmu Československa, nýbrž v zájmu celé Evropy, poněvadž je to zásadní opatření k zajištění evropského míru. Zároveň je jen přirozené, jestliže hodláme vyřešit tento problém lidským způsobem, jak to odpovídá národu se starou humanistickou tradicí, národu s humanistickými ideály Masarykovými. A jen tak má být tento problém vyřešen." Jsou to podobné formulace, jakých použil už dr. Beneš v přednášce 5. prosince 1942 na univerzitě v Manchesteru. Jak ostře s těmito propagandistickými projevy obou hlavních duchovních iniciátorů vyhnání kontrastuje skutečnost, naplněná hromadnými zločiny! Aby postupu proti sudetským Němcům dodal zdaní právního podkladu, vydal dr. Beneš řadu dekretů, které zřetelně dokládají, jak systematicky byl plánován a prováděn zločin genocidy na sudetoněmecké národnosti skupině. Vzhledem k těmto dekretům už nelze proces vyhnání vykládat pouze jako spontánní reakci českého lidu na německou okupační politiku.

P r e z i d e n t s k é d e k r e t y

Už z Kosičského vládního programu z 5. dubna 1945, z kapitol VII a IX, jasné vyplývá, kam mířil plán prezidenta Beneše. Dalšími dekrety byla sudetoněmecká národnostní skupina zbavena státní příslušnosti a občanských práv a prohlášena za nepřítel státu. Dekretem prezidenta Beneše z 19. května 1945 (Sbírka zákonů a nařízení č. 5) byly kromě jiného všechny osoby německé a maďarské národnosti prohlášeny za státně nespolehlivé. Na veskerý majetek těchto osob prohlášených za nespolehlivé byla uvalena národní správa. Národní správci zároveň získali postavení veřejných orgánů ve smyslu trestního zákona. Dekret z 21. 6. 1945 (Sbírka zákonů a nařízení č. 12) nařizoval konfiskaci a urychlené rozdělení zemědělského majetku všech osob německé národnosti bez ohledu na jejich státní příslušnost. Dekret z 19. 6. 1945 (Sbírka zákonů a nařízení č. 16) nařizuje potrestání "neslychaných zločinů, kterých se dopustili nacisté a jejich zrádci spoluviníci v ČSR".

Ústavní dekret prezidenta z 2. 8. 1945 (Sbírka zákonů a nařízení č. 33) upravuje Československou státní příslušnost osob německé a maďarské národnosti. Tento dekret stanoví, že občané německé národnosti, kteří podle předpisů říšskoněmeckého zákonodárství získali říšskoněmeckou státní příslušnost, ztrácejí Československou státní příslušnost. Ostatní němečtí občané ztrácejí Československou státní příslušnost dnem vydání dekretu.

Tento dekret se nevztahuje "na Němce, kteří se v době zvýšeného ohrožení republiky hlásili jako Češi."

Československá státní příslušnost se podle tohoto dekretu zachovává u těch Němců, kteří prokážou, "že zůstali věrni Československé republice, nikdy se neprovinili na českém a slovenském lidu a buďto se aktivně podíleli na osvobozovacím boji anebo trpěli pod nacionálně socialistickým nebo fašistickým terorem."

Další dekret z 25. 10. 1945 (Sbírka zákonů a nařízení č. 108) příkazuje bez náhrady konfiskovat movitý i nemovitý majetek a majetková práva ve prospěch Československé republiky u následujících držitelů: 1. německá říše, veřejné právní osoby, německá nacistická strana a jiné organizace, formace, podniky, zařízení, společnosti, fondy a účelové majetky a 2. fyzické osoby německé národnosti.

Tyto dekrety stejně jako článek 13 Postupimské dohody stojí v nejostřejším rozporu se zásadami národnostního práva. Představují naprosté nerespektování lidských práv, zásad Atlantické charty a stanov Spojených národů. Prezident Beneš vydal tyto dekrety jako prezident republiky na návrh prozatímní vlády, aniž k tomu byl ústavně oprávněn.

Národnostně právní a ústavně právní nepodloženost těchto dekretů je zvláště zřejmá zejména u dekretu z 2. 8. 1945. Na základě mnichovské dohody z 29. 9. 1938, uzavřené mezi Německem, Velkou Británií, Francií a Itálií, byla sudetoněmecká území odstoupena německé říši a sudetští Němci se stali německými státními příslušníky. Za předsednictví prezidenta dr. Beneše zasedala 30. září 1938 Československá vláda a mnichovskou dohodu přijala. V průběhu války prohlásila britská vláda, že tato dohoda už není pro Velkou Británii závazná, s poukazem na to, že Německo dohodu porušilo. Přes toto prohlášení trvaly národnostně právní skutečnosti dané touto dohodou až do roku 1945 a jejich revize by se měla stát záležitostí mírové smlouvy s Německem. Avšak i z hlediska této londýnské exilové vlády o státoprávní kontinuitě Československa by byly dekrety namířené proti sudetským Němcům sporné, protože odporovaly zásadám Československé ústavy a Československem podepsané smlouvě o ochraně menšin.

G e n o c i d a

Vyhnání sudetských Němců a metody přitom používané se bezpochyby vyznačují charakteristickými rysy vyhazování národa čili genocidy. Spojené národy prohlásily

v rezoluci Valného shromáždění z 11. prosince 1946 genocidu za zločin podle mezinárodního práva, za zločin, který civilizovaný svět odsuzuje. Roku 1950 přijaly Spojené národy Konvenci proti genocidě, v níž se jako hromadná vražda označují mj. následující činy, pachané se záměrem úplného nebo částečného zničení určité národnosti, etnické, rasové nebo náboženské skupiny:

- a) Likvidace (ničení) příslušníků určité skupiny;
- b) Přivození těžkých tělesných nebo psychických vad příslušníkům určité skupiny;
- c) Úmyslná změna životních podmínek určité skupiny, spojená se záměrem jejího úplného nebo částečného fyzického zničení. (...)

Z české strany se od roku 1945 operuje formulací, kterou tehdy ostatní svět ochotně přijímal: s nelidskostí začal Hitler. Z toho se logickým skokem konstruovala kolektivní vina nejen pro celý německý národ, ale i pro sudetské Němce, kterým se tak měla přiknout spoluvina např. na hruzách koncentračních táborů. Proti takovéto kolektivní vině už byly vzneseny závažné argumenty - jak z neutrálních pramenů, tak ze strany dřívějších nepřátel.

O psychologickém pozadí oně konstrukce kolektivní viny napsal roku 1950 Jvo Ducháček v publikaci "World Politics", str. 346: "Když byla roku 1945 sudetoněmecká menšina přesídlena do americké a sovětské zony Německa, vzrůstal navzdory znicující německé porážce český strach z možnosti sudetoněmeckého revisionismu, který by mohl přinést nové obavy a nejistotu. Skutečností, že si někteří Češi značně nezvyklým způsobem přivlastnili dřívější sudetoněmecké majetky, připojila k národnostním obavám i motiv hospodářský."

Tragika malých národů střední Evropy je teprve v naší době jasně viditelná. Vlastní tragickou situaci překonají tyto národy teprve tehdy, až projeví vůli začlenit se do širšího rámce nového evropského uspořádání.

hnanci. Ve výzvě se zdůrazňuje, že „Německo potřebuje novou východní politiku, která by brala ohled i na oprávněné zájmy vyhnanců a jejich potomků“. Výzva, předkládaná německé veřejnosti k podpisu, doslova požaduje: „Žádáme od německé politiky, aby přijetí Polska, České republiky

a dalších východních států do Evropské unie a NATO spojila se splněním těchto požadavků:
- zajištění práv národnostních skupin a menšin pro Němce, kteří v těchto zemích žijí, a pro ty, kteří se tam chtějí vrátit,
- přihlášení se k odpovědnosti za vyhnání více než 14 miliónů Něm-

ců a alespoň zahájení kroků k napravení materiálních i nemateriálních škod, které jim byly způsobeny,
- vyšetření, trestní stíhání a potrestání zločinů proti lidskosti v souvislosti s vyhnáním Němců a dalších národnostních skupin,

- otevřený dialog se SRN i s demokraticky zvolenými zástupci německých vyhnanců o možnostech a formách obnovení jejich práva na vlast a její společnou obnovu."

"Moravskoslezský DEN"

Pokračování